

Motion till riksdagen

1989/90:Ju807

av Bengt Harding Olson m.fl.

(fp, s, m, c, vpk, mp)

Grannsamverkan mot brott

Välfärdssamhället skall fungera som en garanti för bl. a. medborgarnas rättstrygghet. Den centrala funktionen för brottsbekämpning bärs av rättsväsendet med polisen i spetsen.

Ny modell

Trots omfattande resursinsatser av både personal och pengar är kriminaliteten oacceptabelt hög. Ytterligare motåtgärder måste därför vidtagas. Men det är då dags att tänka i nya banor och pröva nya modeller.

Rättssamhället är ju allas angelägenhet. Därför borde staten stimulera sina medborgare att engagera sig i kampen mot brottsligheten. Så sker också i många andra länder.

Utländska förebilder

I USA, Canada, England och Skottland förekommer sedan många år en verksamhet som benämnes Neighbourhood Watch (NW), som närmast kan översättas till "grannlagstillsyn". Denna tillsyn skall utgöra en hjälp till polisen ("som ett extra öga och öra") för att försöka minska kriminaliteten. Alla medborgare oavsett boendeform arbetar tillsammans för att skydda sig själva och grannarna genom att rapportera till polisen allt kriminellt misstänkt. Härigenom medverkar man till att förebygga brott.

Rollen är alltså att uppmärksamma brott och misstänkta situationer inom området och att rapportera iakttagelserna enligt vissa rutiner till polisen. Man kan också stimulera till att genomföra s.k. säkerhetsanalyser i hemmen och i samband därmed uppmana till märkning av stöldbärlig egendom. En allmän uppgift är att främja god grannsämja. Däremot skall man absolut inte fungera som medborgargarde.

Tillsynen omfattar ett klart avgränsat område och alla där boende kan bli medlemmar. Man kan utse särskilda befattningshavare för att förbättra samordningen mellan området och polisen men också inom området och mellan medlemmarna. Organiserandet av tillsynen underlättas genom ett s.k. startpaket som överlämnas av polisen och innehåller alla praktiska tips.

Tillsynsverksamheten går ut på att hålla kontakt med medlemmarna. Så sker bl. a. genom att utge lokala nyhetsbrev om brottsläget, lyckade åtgärder och säkerhetsråd och att vidarebefordra polisiär information. Härutöver kan

man ägna sig åt andra aktiviteter som att anordna särskilda möten, trycka fönsterdekalerna och tillverka områdesskyltar för att sprida kännedom om grannsamverkan. Det är ofta lämpligt att engagera barn och ungdomar. Verksamheten stöds ofta av försäkringsbolag, säkerhetsföretag och företagare inom området.

Det är en självklar nödvändighet att det byggs upp en intensiv samverkan med den lokala polisen. Här gäller det ju för privatpersonerna att se och lyssna men inte gripa.

Verksamheten med Neighbourhood Watch i skilda former har utomlands blivit en snabbt växande folkrörelse som nu omfattar flera miljoner människor.

I England och Wales har sedan 1982 startats 40 000 NW och omfattar 3,5 milj. hushåll, vilket motsvarar vart sjätte hushåll.

Av tillsynen rapporteras genomgående mycket goda resultat. Säkerheten har höjts för alla inom området. Brottsligheten har minskat. Särskilt de äldre känner sig tryggare. Grannkontakten har förbättrats. Kontakterna med polisen men även kommunala myndigheter har blivit mycket bra.

Överhuvudtaget omvittnas allmänt att det skapats en samhällsanda där man värnar inte bara egen utan även grannens egendom. Härigenom har samhället blivit en säkrare och bättre plats att leva på enligt mängas uttalanden.

Svensk inställning

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i en skrift omnämnt NW och vidimerat de goda utländska erfarenheterna. Rikspolisstyrelsen är inne på samma linje i sin rapport om samverkan mot brott. Huvudlinjen för polisen uppges vara att stödja attitydpåverkan för personligt ansvar mot brott, att prioritera lokalt samarbete och att stödja lokala modeller. Grannskapsövervakning har testats på något håll, exempelvis i Fisksätra och Linköping. Men grannsamverkan som en svensk motsvarighet till NW har inte prövats här i landet.

Vidare har regeringen under hösten 1989 tillsatt en kommission för att motverka våldet i samhället och förbättra stödet till brottsoffren. Därvid har man understrukit betydelsen av att stimulera till insatser från frivilliga organisationer och åstadkomma spridning av goda idéer och framgångsrika initiativ. För denna sin verksamhet disponerar kommissionen erforderliga medel.

Ideellt initiativ

I Sverige finns en organisation Våga Värna Varandra (VVV) som utgår bl. a. ifrån att ansvarstagandet mot brott varken kan eller bör begränsas till myndigheterna. Man vill hos allmänheten öka viljan, förbättra kunnandet och förstärka beredskapen då det gäller att till medmänniskors hjälp, dels observera våld och andra brott liksom tecken på att brott kommer att begås, dels varna personer som kan antas bli utsatta för brott samt handla på tidigast möjliga stadium för att förebygga, avvärja eller stoppa brott. Man arbetar genom information, opinionsbildning, utbildning och stöd genom att göra klart för människor vad de bör kunna angående rättigheter och skyldigheter.

olika sätt att bedöma en kritisk situation och lämpliga handlingsalternativ. Däremot tar VVV helt avstånd från tanken på medborgargården. Organisationen, som är religiöst och politiskt obunden, är rikstäckande och lokala grupper är under bildande i landet.

Mot. 1989/90
Ju807

Förslag

Den beskrivna modellen för grannsamverkan mot brott borde prövas även i vårt land. En sådan verksamhet i svensk tappning med sin brottsförebyggande inriktning kunde starta och drivas på försök i några olika polisdistrikt. Verksamheten får då genomföras med utnyttjande av VVV-organisationen och dess lokala grupper och i samverkan med polisens brottsförebyggande enheter samt BRÅ. Rådets uppgift blir främst att medverka vid försöksverksamhetens uppläggning och vid dess utvärdering. RPS och BRÅ har förklarat sig positiva till sådan samverkan. Rådet har kostnadsberäknat sin medverkan till omkring 300 000 kr. Detta belopp torde kunnas täckas av de av ovan nämnda kommissions disponerade medel.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att BRÅ får i uppdrag att som särskilt projekt medverka vid försöksverksamhet med grannsamverkan mot brott i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen till detta projekt anslår erforderligt belopp.

Stockholm den 19 januari 1990

Bengt Harding Olson (fp)

Lennart Andersson (s)

Anders Svärd (c)

Kent Lundgren (mp)

Allan Ekström (m)

Berith Eriksson (vpk)